

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. sausio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas), Donato Šemo ir Algirdo Taminsko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Baltic casings“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „TeleTower“ ieškinį atsakovei uždarojai akcinei bendrovei „Baltic casings“ dėl terminuoto servituto nustatymo, tretieji asmenys, nepareiškiantys savarankiškų reikalavimų, uždaroji akcinė bendrovė „Baltic Energy Projects“, uždaroji akcinė bendrovė „IT Baltic consultation“, uždaroji akcinė bendrovė „k14a“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių civilinės bylos nutraukimo pagrindą – jeigu yra įsiteisėjusi teismo nutartis patvirtinti šalių taikos sutartį, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė teismo nustatyti terminuotą servitutą iki 2023 m. kovo 31 d. žemės sklypams Vilniuje, Zubiškių g. 167 (toliau – žemės sklypas Nr. 1), Zubiškių g. 165 (toliau – žemės sklypas Nr. 2) ir Zubiškių g. 169 (toliau – žemės sklypas Nr. 3), kaip tamaujantiems daiktams, pažymėtiems UAB „Geomana“ 2021 m. gruozio 15 d. parengtame žemės sklypų plane; servituto rūšys: kelio servitutas (žemės sklypui Nr. 1) – teisė važiuoti transporto priemonėmis, naudotis pėsčiųjų taku (tamaujantysis daiktas), ir servitutas (visiems trims žemės sklypams) – teisė tiesti, aptamauti, naudoti požemines, antžemines komunikacijas (tamaujantysis daiktas), suteikiantį teisę aptamauti ir naudoti viešųjų ryšių tinklą – mobiliojo ryšio bazinę stotį (bokštą su antenomis ir konteineriais aparatai) (viešpataujantysis daiktas), priteisiant kompensaciją UAB „Baltic casings“ už servituto nustatymą.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovė nuosavybės teise valdo žemės sklypą Vilniuje, Zubiškių g. 167 (ankstesnis adresas: Užkampio k., Vilniaus m. sav.), kuriame stovi ieškovei nuosavybės teise priklausanti mobiliojo ryšio bazinė stotis. Ieškovė žemės sklypų Nr. 1 naudoja si nuomos sutarties pagrindu. Vilniaus miesto apylinkės teismo išnaginėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) pagal ieškovės UAB „TeleTower“ ieškinį atsakovėms UAB „Rackunai Project holdings“ ir UAB „Investicijos ir kapitalas“ dėl nuomos sutarties pakeitimo ir servituto nustatymo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi patvirtinta šalių sudaryta taikos sutartis, pagal kurią šalys susitarė sutrumpinti žemės sklypo Nr. 1 nuomos sutarties terminą bazinei stočiai eksploatuoti iki 2021 m. rugsėjo 30 d., ieškovė įsipareigojo iki 2021 m. spalio 21 d. atlaisvinti sutarties 1.2 punkte nurodytą žemės sklypą (išskirti mobiliojo ryšio bazinę stotį). Taikos sutarties sudarymo metu toks terminas atrodė pagrįstas ir protingas ieškovei surasti alternatyvą ir bazinę stotį perkelti į kitą, šalia esantį sklypą. Tačiau ne dėl ieškovės kaltės ir dėl ne nuo jos priklausančių aplinkybių – dėl Vilniaus miesto bendrojo plano sprendinių, leidžiančių bazinę stotį statyti kitame, ne vien atsakovės žemės sklype Nr. 1, patvirtinimo tik 2021 m. birželio 2 d. – užsitęsė šios stoties perkėlimas į kitą sklypą. Ieškovei reikalingas papildomas terminas su bazinės stoties perkėlimu susijusiems darbams tinkamai atlikti. Ieškovė 2020 m. pabaigoje bandė vesti derybas su atsakove dėl galimybės sudaryti nuomos sutartį tolimesniai bazinės stoties eksploatavimui ar pratęsti bazinės stoties iškelimo terminus, tačiau abiem šalims bendro priimtino sutarimo nepavyko pasiekti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. kovo 15 d. nutartimi civilinę bylą nutraukė, paskirstė bylinėjimosi išlaidas.
5. Teismas nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas išnaginėjo civilinę bylą [Nr. e2-2204-734/2016](#) pagal ieškovės UAB „TeleTower“ ieškinį atsakovėms UAB „Rackunai Project holdings“ ir UAB „R49“ dėl nuomos sutarties pakeitimo arba servituto nustatymo ieškovė UAB „TeleTower“ reikšė atsakovėms reikalavimą pakeisti 2012 m. vasario 15 d. žemės sklypo nuomos sutarties, sudarytos UAB „TeleTower“ ir UAB „R49“, II dalies 1 punktą nustatant, kad nuomotojas išnuomoja nuomininkui žemės sklypą, unikalus Nr. 4400-1995-8671 (žemės sklypas Nr. 1); jeigu teismas netenkintų ieškovės pirmo reikalavimo, tai nustatyti servitutą žemės sklype Nr. 1, suteikiantį teisę aptamauti ir naudoti inžinerinius tinklus – mobiliojo ryšio bazinę stotį (bokštą su antenomis ir konteineriais aparatai), nustatant kompensaciją ieškovei už servitutą – 926,78 Eur per metus. Ieškinį ieškovė, be kita ko, grindė Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo reikalavimais, įtvirtintais šio įstatymo 3 straipsnio 12 dalyje, 34 straipsnio 1 dalyje, 37 straipsnio 1 dalyje, 40 straipsnio 1 dalyje, nurodė, kad ji privalo teikti judrojo telefoninio ryšio paslaugas visiems to pageidaujantiems asmenims, ir pažymėjo, kad jos sumontuota inžinerinė įranga yra sudėtinė telekomunikacijų (elektroninių) ryšių infrastruktūros, kuri sudaro elektroninių ryšių tinklą, dalis. Civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) teismas 2016 m. gegužės 24 nutartimi patvirtino šalių sudarytą taikos sutartį, pagal kurią šalys susitarė: kad ieškovė (UAB „TeleTower“) iki 2021 m. rugsėjo 30 d. už taikos sutarties 1.5 punkte nustatytą mokestį naudojasi atsakovei (UAB „Rackunai Project holdings“) nuosavybės teise priklausančiu žemės sklypu Nr. 1 jame ieškovės pastatytai mobiliojo ryšio bazinei stočiai eksploatuoti (sutarties 1.2 punktas); pakeisti 2012 m. vasario 15 d. žemės sklypo nuomos sutarties terminą, jį sutrumpinant iki 2021 m. rugsėjo 30 d., be galimybės pratęsti sutartį (taikos sutarties 1.3 punktas). 2016 m. gegužės 24 d. teismo nutartis įsiteisėjo 2016 m. birželio 1 d. Atsakovė UAB „Baltic casings“ yra teisių ir pareigų UAB „Rackunai Project holdings“ perėmėja, ji iš UAB „Rackunai Project holdings“ pagal 2016 m. liepos 4 d. nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartį įsigijo žemės sklypą Nr. 1; sutartyje UAB „Baltic casings“ pareiškė, kad yra susipažinusi su teismo civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) patvirtinta pardavėjo ir UAB „TeleTower“ sudaryta taikos sutartimi, pagal kurią, be kita ko, UAB „TeleTower“ suteikta teisė naudotis žeme mobiliojo ryšio bazinei stočiai eksploatuoti pagal 2012 m. žemės sklypo nuomos sutartį iki 2021 m. rugsėjo 30 d. ir UAB „TeleTower“ įpareigota išskirti mobiliojo ryšio bazinę stotį iki 2021 m. spalio 31 d.
6. Ieškovė UAB „TeleTower“ šioje byloje pareiškė ieškiniui atsakovei UAB „Baltic casings“ prašė iki 2023 m. kovo 31 d. nustatyti servitutą žemės sklypui Nr. 1, kaip tamaujantiems daiktui, suteikiantį teisę aptamauti ir naudoti viešųjų ryšių tinklą – mobiliojo ryšio bazinę stotį (bokštą su antenomis ir konteineriais aparatai) (viešpataujantysis daiktas), nustatant kompensaciją UAB „Baltic casings“ už servituto nustatymą. Vėliau ieškovė padidino ieškinio reikalavimus ir prašė iki 2023 m. kovo 31 d. nustatyti servitutą žemės sklypams Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3, suteikiantį ieškovei pirmiau nurodytą teisę, be to, kelio servitutą žemės sklypui Nr. 1, nustatant kompensacijas už servituto nustatymą atitinkamai 1557 Eur (žemės sklypui Nr. 1), 200 Eur (žemės sklypui Nr. 2) ir 243 Eur (žemės sklypui Nr. 3) per metus.
7. Teismas padarė išvadą, kad nagrinėjamoje byloje ir jau išnaginėtoje civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) šalys yra tos pačios, nes atsakovė UAB „Baltic casings“ yra UAB „Rackunai Project holdings“ teisių ir pareigų perėmėja. Nagrinėjamoje byloje yra reikšamas tapatus reikalavimas pareikštam civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#), t. y. dėl servituto nustatymo. Nors nagrinėjamoje byloje ieškovė reikšia reikalavimą dėl terminuoto (laikinojo) servituto nustatymo, teismas nusprendė, kad ankstesnis reikalavimas dėl nuolatinio servituto nustatymo apima ir reikalavimą dėl terminuoto servituto nustatymo. Teismas pažymėjo, kad nors ieškovė padidino reikalavimą – prašė nustatyti servitutą, tuose žemės sklypuose, kuriuose yra bazinės stoties bokštą laikanti atotampas (lynai), tačiau, kaip nustatyta byloje, atotampas (lynai) atlieka tik bokšto sulaikymo funkciją, panaikinus bokštą bus panaikinti ir lynai, todėl iš esmės ieškovė reikšia tą patį reikalavimą kaip civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#). Teismas vertino, kad ieškovė

ieškinį grindžia tuo pačiu pagrindu – dėl ieškovės teisės ir pareigos teikti viešąsias elektroninių ryšių paslaugas.

8. Konstatavęs ieškinių nagrinėjamoje byloje ir civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) tapatumą, teismas nurodė, kad ieškovė jau įgyvendino savo teisę kreiptis į teismą teisinės gynybos, ir, vadovaudamasis [CPK 293 straipsnio](#) 3 punkte nustatyto pagrindu, bylą nutraukė.
9. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs ieškovės atskirąjį skundą, 2022 m. gegužės 19 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 15 d. nutartį panaikino ir bylą perdavė pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš esmės.
10. Teismas konstatavo, kad ieškinių dėl servituto nustatymo dalykas negali būti pripažintas tapačiu: civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) pareikštu ieškiniu ieškovė prašė nustatyti neteterminuotą servitutą, be to, tik žemės sklypui Nr. 1, o nagrinėjamoje byloje ieškovė prašo nustatyti terminuotą servitutą trims žemės sklypams – Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3 pagal UAB „Geomanai“ 2021 m. gruodžio 15 d. parengtus žemės sklypų planus, kuriuose nustatytas kiekviename žemės sklype nustatomo servituto plotas. Nors ieškovės interesas abiem atvejais iš esmės sutampa (nustatyti servitutą, kad ieškovė galėtų eksploatuoti jai priklausančią bokštą bei inžinerinę įrangą), tačiau skiriasi prašomo nustatyti servituto apimtis, taigi tokių ieškinių tenkinimas sukeltų skirtingas teises pasekmes.
11. Teismas vertino, kad dėl pasikeitusios nagrinėjamai bylai reikšmingos faktinės situacijos skiriasi ir ieškinių faktinis pagrindas. Civilinės bylos [Nr. e2-2204-734/2016](#) nagrinėjimo metu dar nebuvo patvirtintas Vilniaus miesto bendrasis planas. Jis patvirtintas tik 2021 m. birželio 2 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-972. Ši aplinkybė, kaip nurodė teismas, sudaro nagrinėjamoje byloje pareikšto reikalavimo – nustatyti terminuotą servitutą iki konkrečios datos (kol bus pabaigti naujos bazinės stoties projektavimo ir statybos darbai) – pagrindą.
12. Teismas, konstatavęs ieškinių dalyko ir pagrindo šioje byloje ir civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) netapatumą, nurodęs, kad ginčo dėl bylos šalių sutapties nėra, ieškinių nepripažino tapačiais.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

13. Kasaciniu skundu atsakovė UAB „Baltic casings“ prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 15 d. nutartį, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 13.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino [CPK 293 straipsnio](#) 3 punkto nuostatas, nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos, nepagrįstai konstatavo, kad šioje byloje pareikštas ieškinytis netapatus civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) pareikštam ieškiniui:
 - 13.1.1. Nors lingvistinė reikalavimų formuluočių skiriasi, ieškinių dalykas, priešingai nei nusprendė teismas, yra tapatus, UAB „TeleTower“ siekia to paties rezultato. Pagal kasacinio teismo išaiškinimus, vertinant, ar dviejų ieškinių dalykai sutampa, svarbu ne tiek reikalavimų lingvistinės formuluočių, kiek ginčo materialinis santykis, t. y. teismo nagrinėjimo objektas, ir gynybos būdas, ieškinių esmė, turinys bei tikslas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 24 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-59-378/2021](#); 2021 m. gegužės 19 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-128-823/2021](#)). Nagrinėjamu atveju teismas nepagrįstai apsiribojo vien lingvistiniu ieškinių dalyko palyginimu. Dėl servituto apimties Vilniaus miesto apylinkės teismas jau pasisakė:
 - 13.1.1.1. išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 buvo sprendžiama dėl UAB „TeleTower“ reikalavimo nustatyti neteterminuotą servitutą mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir eksploatuoti visuose trijuose žemės sklypuose, šiuose sklypuose servitutą ieškovė prašo nustatyti ir šioje byloje. Ginčo šalims sudarius taikos sutartį ir pakeitus žemės sklypo nuomos (mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir eksploatuoti) terminą iki 2021 m. rugsėjo 30 d. (be teisės jį pratęsti), ieškovė atsisakė atsakovei pareikštų reikalavimų, įskaitant alternatyvų reikalavimų nustatyti servitutą;
 - 13.1.1.2. be to, civilinėje byloje [Nr. e2-23767-933/2017](#) pareikštu ieškiniu UAB „Baltic casings“ prašė teismo nustatyti mobiliojo ryšio bazinės stoties bokštą laikančių atotampų (lynų) išskeldinimo sąlygas, analogiškas kaip ir pačiai mobiliojo ryšio bazinei stotiai, – iškelti jas iš sklypų Vilniuje, Zubiškių g. 165 ir Zubiškių g. 169, iki 2021 m. rugsėjo 30 d. kartu su mobiliojo ryšio bazinei stotini; nustatyti užmokesčių už UAB „TeleTower“ naudojamus du gretimus žemės sklypus mobiliojo ryšio bazinės stoties bokšto atotampoms laikyti. UAB „TeleTower“ šioje byloje laikėsi pozicijos, kad civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) teismo patvirtinta taikos sutartimi jau išspręsti visi klausimai, susiję su stotiai eksploatuoti reikalinga žeme ir jos apimtimi (tarp jų – susiję su stotį laikančiomis atotampomis bei nuomos kaina); įsigydamą žemės sklypus UAB „Baltic casings“ žinojo, kad stotiai (kartu su ją laikančiomis atotampomis, kurios yra neatskiriamą stoties dalis) eksploatuoti reikalingos žemės nuomos klausimas jau yra išspręstas, ir su tuo sutiko, todėl UAB „Baltic casings“ siekis nustatyti papildomus mokesčius už naudojamą stotiai eksploatuoti reikalingą žemę yra nesąžiningas ir nepagrįstas. Civilinę bylą [Nr. e2-23767-933/2017](#) teismas 2017 m. spalio 30 d. nutartimi nutraukė, konstatavęs, kad UAB „Baltic casings“ pareikštas ieškinytis yra tapatus išnagrinėtam civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#). Vilniaus apygardos teismas 2018 m. sausio 30 d. nutartyje, kuria 2017 m. spalio 30 d. nutartis palikta nepakeista, pritarė išvadoms, jog: mobiliojo ryšio bazinė stotis su atotampomis (lynais) yra vienas objektas; Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi patvirtinta taikos sutartimi šalims išsprendus klausimus dėl žemės sklypo pastatytai mobiliojo ryšio bazinei stotiai eksploatuoti naudojimo, nuomos sutarties termino, mobiliojo ryšio bazinės stoties išskėlimo, nuomos mokesčio už žemės sklypą bazinei stotiai eksploatuoti, laikytina, kad jau išspręsti ir klausimai dėl mobiliojo ryšio bazinės stoties atotampų (lynų); šalys taikos sutartyje atitinkamus klausimus išsprendė įvertinusios aplinkybę dėl jau pastatytos mobiliojo ryšio bazinės stoties su tam tikromis atotampomis (lynais) kaip vieno objekto buvimu.
 - 13.1.2. Teismas nepagrįstai konstatavo ieškinių pagrindo netapatumą, laikė, kad Vilniaus miesto bendrojo plano patvirtinimas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 2 d. sprendimu Nr. 1-972 yra nauja faktinė aplinkybė, kuri neegzistavo nagrinėjant servitutą nustatymo klausimą civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016, ir ji sudaro šioje byloje pareikšto reikalavimo pagrindą. Pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką reikalavimo grindimas iš esmės tais pačiais, tačiau papildytas ar (ir) patikslintas faktais taip pat reiškia tapatų ieškinių pareikšimo situaciją (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 24 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-59-378/2021](#)). Teismas neįvertino civilinėse bylose [Nr. e2-2204-734/2016](#) ir [Nr. e2-23767-933/2017](#) UAB „TeleTower“ pareikštų ieškinių faktinio pagrindo esmės, apsiribojo vien faktu, kad nagrinėjamoje byloje nurodyta nauja aplinkybė, tačiau nevertino jos įtakos UAB „TeleTower“ ieškinių esmei, siekiamam teisiniui rezultatui, nevertino, ar ji apskritai gali būti laikoma *kita* faktine aplinkybe ieškinių faktinio pagrindo, kartu ir ieškinių tapatumo aspektu. Civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) faktinį ieškinių pagrindą sudarė šios aplinkybės: UAB „TeleTower“ nuosavybės teise priklausanči mobiliojo ryšio bazinė stotis (su bokštu ir jį laikančiomis atotampomis) stovi UAB „Baltic casings“ šiuo metu priklausančiuose žemės sklypuose; UAB „Baltic casings“ šiuo metu priklausančios žemės sklypai yra reikalingi mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir jai eksploatuoti; UAB „TeleTower“ negali mobiliojo ryšio bazinės stoties trumpuoju laikotarpiu iškelti į kitą vietą; mobiliojo ryšio bazinė stotis būtina viešosioms paslaugoms teikti. Pareikštais ieškinių siekiamas teisinis rezultatas identiškas. Nors ieškinyje šioje byloje nurodytas naujas faktas, jis nelaikytinas keičiančiu UAB „TeleTower“ pareikštų reikalavimų faktinį pagrindą. Vilniaus miesto bendrasis planas nesukūrė teisiinių prielaidų UAB „TeleTower“ laikyti ir eksploatuoti mobiliojo ryšio bazinę stotį UAB „Baltic casings“ nuosavybės teise priklausančiuose žemės sklypuose ar prašyti servituto.
 - 13.2. Teismas pažeidė [CPK 279 straipsnio](#) 4 dalies nuostatas, nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-419/2014](#)), pagal kurią įsiteisėję teismų procesiniai sprendimai ginčo šalims turi *res judicata* (teismo galutinai išspręstas klausimas) galią, išvadą dėl ieškinių tapatumo padarė neatsižvelgdamas į išnagrinėtoje civilinėse bylose Nr. e2-2204-734/2016 ir [Nr. e2-23767-933/2017](#) priimtuose ir įsiteisėjusiuose procesiniuose sprendimuose konstatuotas aplinkybes.
14. Ieškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti, skundžiamą nutartį palikti nepakeistą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 14.1. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nepripažino ieškinių tapačiais, nes skiriasi tiek ieškinių dalykas, tiek pagrindas:
 - 14.1.1. Atsakovė nepagrįstai teigia, kad ieškinių (šioje byloje ir civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#)) dalykai sutampa. Šioje byloje ieškovė prašo nustatyti servitutą ne vienam, o trimis žemės sklypams, skiriasi prašomo nustatyti servituto plotas, prašoma nustatyti terminuotą servitutą iki konkrečios datos. Ieškovės alternatyvus reikalavimo dėl servituto nustatymo (servituto apimtys ir jo vietos) pagrįstumas civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 liko nenagrinėtas, nes buvo pasiektas kompromisas dėl mobiliojo ryšio bazinės stoties atsakovės žemės sklype Nr. 1 eksploatavimo – sudaryta taikos sutartis dėl žemės sklypo Nr. 1 naudojimo pakeičiant nuomos sutartį. Tai nereiškia, kad civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) ieškovė prašė nustatyti servitutą trimis žemės sklypams, kaip nurodo atsakovė. Šioje byloje ieškovė padidino ieškinių reikalavimus, nes mobiliojo ryšio bazinės stoties atotampas (lynai) patenka į kitus atsakovės nuosavybės teise valdomus žemės sklypus, nei yra

pati stotis. Ieškinio reikalavimai padidinti atsižvelgiant į atsakovės atsiliepimą į ieškinį ir parengiamojo teismo posėdžio metu išdėstytus argumentus. Pati atsakovė supranta ir pripažįsta, kad šioje byloje reikiamo reikalavimo išnagrinėjimas gali sukelti skirtingas teises pasekmes. Reikalavimas dėl nuolatinio servituto nustatymo neapima šioje byloje pareikšto reikalavimo dėl terminuoto servituto nustatymo, tai skirtingi ieškovės teisių gynimo būdai. Šio ieškinio esmė ir tikslas yra laikinas naudojimas žemės sklypais mobiliojo ryšio bazinei stotiai eksploatuoti iki jos iškelimo, priešingai nei buvo civilinės bylos Nr. e2-2204-734/2016 atveju. Taigi ieškovė šioje byloje pareiškė ieškinį nurodo naujas aplinkybes, kurios nebuvo teismo nagrinėjimo dalykas civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016, remiantis kasacinio teismo išaiškinimais, toks ieškinyje kvalifikuotinas kaip naujas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-65-421/2020).

- 14.1.2. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 patvirtinus taikos sutartį, Vilniaus miesto bendrasis planas, kurio sprendiniai leido bazinę stotį statyti ir atitinkamai perkelti į kitą žemės sklypą, buvo patvirtintas tik 2021 m. birželio 2 d. Iki tol galiojusio 2007 m. Vilniaus miesto bendrojo plano sprendiniai bazinės stoties vietą nustatė išimtinai tik atsakovės žemės sklype ir niekur kitur aplink jos statyti nebuvo galimybės – tai buvo esminė bazinės stoties iškelimo aplinkybė, kurią sudarydamos taikos sutartį vertino šalys ir nustatė atitinkamą bazinės stoties iškelimo terminą. Vilniaus miesto bendrojo plano tvirtinimas užtruko dėl aplinkybių, kurios nepriklauso nuo ieškovės. 2021 m. birželio 2 d. patvirtinus Vilniaus miesto bendrąjį planą, pradėti bazinės stoties naujame žemės sklype projektavimo darbai, po kurių vyks viešinimo, derinimo, statybos leidimo gavimo ir kitos būtinos procedūros, o galiausiai – naujo bokšto statybų ir esamos konstrukcijos demontavimo darbai. Šios procedūros užtrunka.
- 14.1.3. Ieškovės prašomo nustatyti atlyginimo dydis grindžiamas po civilinės bylos Nr. e2-2204-734/2016 išnagrinėjimo atsiradusia aplinkybe dėl šalių sudaryto mokesčio už naudojimąsi atsakovės žemės sklypu Nr. 1, todėl ir tai patvirtina, kad nesutampa ankstesnio ir šioje byloje reikiamo ieškinio dalykas ir pagrindas, t. y. tai visiškai naujos servituto nustatymo sąlygos.
- 14.2. Atsakovė nepagrįstai kasacinį skundą grindžia argumentais apie civilinėje byloje Nr. e2-23767-933/2017 nagrinėtą ginčą bei jo metu nustatytas aplinkybes, nors jomis bylos nagrinėjimo metu nesirėmė, šios aplinkybės nenurodytos atsakovės procesiniuose dokumentuose, taigi tokie skundo argumentai laikytini naujais, kasacinis teismas dėl jų neturėtų pasisakyti (CPK 347 straipsnio 2 dalis). Be to, civilinėje byloje Nr. e2-23767-933/2017 pasisakyta dėl ieškovės UAB „Baltic casings“ teisės reikšti reikalavimą ir kelti klausimą dėl papildomų mokesčių už naudojimąsi mobiliojo ryšio bazinei stotiai eksploatuoti reikalinga žeme priteisimo bei šios stoties iškelimo, klausinams dėl bazinei stotiai eksploatuoti reikalingos žemės nuomos termino, jos iškelimo ir nuomos mokesčio esant išspręstiems civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 patvirtinta taikos sutartimi.
- 14.3. Jei skundžiama nutartis būtų panaikinta, tai reikštų, kad ieškovė neturi jokių priemonių apginti savo teises teismine tvarka. Pažymėtina, kad ieškinyje dėl terminuoto servituto nustatymo šioje byloje pareikštas po to, kai:
- 14.3.1. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. rugpjūčio 25 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 atsisakė priimti ieškovės prašymą dėl teismo sprendimo įvykdymo atidėjimo ir tvarkos pakeitimo. Teismas nurodė, kad: ieškovės prašymas nenagrinėtinas teisme civilinio proceso tvarka, nes prašoma pakeisti taikos sutarties esmę; ieškovė galėtų savo pažeistas teises ar teisėtus interesus ginti bendra ginčo teisenos tvarka, jeigu mano, jog yra pagrindas modifikuoti teisinį santykį, esant sandomio negaliojimo pagrindams, esminei šalių nelygybei (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.986 straipsnio 1 dalis), pasikeitus aplinkybėms sutarties vykdymo metu (CK 6.204 straipsnio 1 dalis) ar kitais teisiniais pagrindais;
- 14.3.2. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. rugsėjo 27 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-31771-599/2021 atsisakė priimti ieškovės ieškinį, pareiktą CK 6.204 straipsnio pagrindu, kuriuo ieškovė prašė pakeisti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 patvirtintos taikos sutarties 1.4 punktą (nustatyti terminą mobiliojo ryšio bazinei stotiai iškelti iki 2023 m. kovo 31 d. ir iki žemės sklypo Nr. 1 atlaisvinimo dienos nustatyti 2000 Eur ir PVM už naudojimąsi juo); tuo atveju, jei teismas atsisakytų tenkinti šį reikalavimą, prašė nustatyti terminuotą iki 2023 m. kovo 31 d. servitutą žemės sklypui Nr. 1, kaip tamaujančiam daiktui, suteikiantį teisę aptamauti ir naudoti viešųjų ryšių tinklą – mobiliojo ryšio bazinę stotį (bokštą su antenomis ir konteineriais aparatais) (viešpataujantysis daiktas), nustatant UAB „Baltic casings“ metinę 2000 Eur kompensaciją už servituto nustatymą. Ieškinyje civilinėje byloje Nr. e2-31771-599/2021 atsisakyta priimti kaip nenagrinėtinas teisme (CPK 137 straipsnio 2 dalies 1 punktas) dėl abiejų reikštų alternatyvių reikalavimų, nurodant, kad ieškovė turi teisę kreiptis į teismą su savarankišku ieškiniu vien dėl servituto nustatymo (tą ieškovė šioje byloje ir padarė).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl civilinių ieškinių tapatumo

15. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad CPK 293 straipsnio 3 punkte įtvirtintas vienas civilinės bylos nutraukimo pagrindų teismas nutraukia bylą, jeigu yra įsiteisėjęs teismo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba teismo nutartis priimti ieškovo ieškinio atsisakymą ar patvirtinti šalių taikos sutartį. Ši taisyklė grindžiama teismo sprendimo *res judicata* teisine galia, reiškiančia, kad įsiteisėjęs (galutinis) teismo sprendimas yra privalomas ir negali būti paneigtas iškeliant kitą tapatą civilinę bylą. Draudimas iš naujo nagrinėti teismo išspręstą ginčą įtvirtintas ir CPK 137 straipsnio 2 dalies 4 punkte, pagal kurį teismas turi atsisakyti priimti ieškinį, jeigu yra įsiteisėjęs teismo ar arbitražo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba teismo nutartis priimti ieškovo atsisakymą ieškinio ar patvirtinti šalių taikos sutartį. Draudimo kelti tapatų teismo išspręstam civilinį ginčą turinys detaliau atskleistas CPK 279 straipsnio 4 dalyje: sprendimui, nutarčiai ar įsakymui įsiteisėjus, šalys ir kiti dalyvavę byloje asmenys, taip pat jų teisių perėmėjai, negali iš naujo pareikšti teisme tų pačių ieškinio reikalavimų tuo pačiu pagrindu, taip pat kitoje byloje ginčyti teismo nustatytus faktus ir teisinius santykius, tačiau tai netrukdo suinteresuotiems asmenims kreiptis į teismą dėl pažeistos ar ginčijamos teisės arba įstatymų saugomo intereso gynimo, jeigu toks ginčas įsiteisėjusiu teismo sprendimu nėra išnagrinėtas ir išspręstas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-602/2013).
16. Vadinas, ieškinio tapatumas gali būti konstatuojamas nustačius, kad tapatūs ieškinio, kuris buvo pareiktas byloje, kurioje yra įsiteisėjęs teismo procesinis sprendimas, ir teismui pareikšto ieškinio, dėl kurio tapatumo sprendžiama, pagrindas, dalykas ir ginčo šalys. Ieškinio tapatumo konstatavimas yra pagrindas atsisakyti priimti ieškinį, o esant priimtam ieškiniui ir iškeltai civilinei bylai – nutraukti bylą.
17. Teigdama, kad nagrinėjamoje byloje ieškovė kreipėsi dėl ginčo, kuris teismo yra išspręstas civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016, atsakovė nurodo, jog, minėtoje byloje ginčo šalims sudarius taikos sutartį ir pakeitus žemės sklypo nuomos (mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir eksploatuoti) terminą iki 2021 m. rugsėjo 30 d. (be teisės jį pratęsti), ieškovė atsisakė atsakovei pareikštų reikalavimų, įskaitant alternatyvų reikalavimų nustatyti servitutą.
18. CK 6.983 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad taikos sutartimi šalys tarpusavio nuolaidomis išsprendžia kilusį teisminį ginčą, užkertant kelią kilti teisminiam ginčui ateityje, išsprendžia teismo sprendimo įvykdymo klausimą arba kitus ginčytinus klausimus. CPK 42 straipsnio 1 dalyje, *inter alia* (be kita ko), nustatyta, kad šalys gali užbaigti bylą taikos sutartimi. Remiantis CPK 140 straipsnio 3 dalimi, bet kurioje proceso stadijoje šalys gali baigti bylą taikos sutartimi.
19. Kasacinis teismas, aiškindamas taikos sutarties sampratą (CK 6.983 straipsnis), yra nurodęs, kad taikos sutartis – tai ginčo šalių tarpusavio kompromisas, susitarimas, kuriuo jos, atsisakydamos tam tikrų oponuojančių argumentų, nustato abipusiškai priimtinas jų ginčo sprendimo sąlygas. Taikos sutartis, kurią patvirtina teismas, nors reguliuojama ir proceso, ir materialiosios teisės normų, yra viena iš civilinių sutarčių, tiesiogiai nustatytų CK, rūšių; teismo nutartimi patvirtintos sutarties teisinė galia ir jos materialiniai teisiniai padariniai šalims apibrėžti CK normose, o tokios sutarties šalims kylantys procesiniai teisiniai padariniai nustatyti proceso normose. Tai reiškia, kad taikos sutartis yra civilinė sutartis, kuria ginčo šalys laisvo apsisprendimo būdu išsprendžia kilusį ginčą, sutarties sąlygomis apibrėždamos kiekvienos jų teises ir pareigas. Taikos sutarties, kaip ir bet kuriai kitai civilinei sutarčiai, galioja sutarties laisvės principas. Be to, procesinė šalių teisė sudaryti taikos sutartį ir tokiu būdu baigti teisminį ginčą – viena iš civiliniame procese galiojančio šalių dispozityvumo principo išraiškų. Tik pačios šalys sprendžia dėl taikos sutarties turinio, t. y. nusistato savitarpio teises ir pareigas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

2019 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-246-701/2019](#), 47 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).

20. Teismo sprendimu patvirtinta taikos sutartis įgyja *res judicata* galią; iki to laiko bet kuri iš taikos sutarties šalių gali išreikšti valią netvirtinti tokios sutarties. Procesinė šalių teisė sudaryti taikos sutartį ir tokiu būdu baigti teisminį ginčą – viena iš civiliniame procese galiojančio šalių dispozityvumo principo, kuris šalims suteikia teisę disponuoti tiek ginčo objektu, t. y. pareikštais materialinio teisinio pobūdžio reikalavimais, tiek procesinėmis priemonėmis, išraiškų. Taikos sutarties, kaip ir bet kuriai kitai civilinei sutarties, galioja sutarties laisvės principas ([CPK 6.156 straipsnis](#)), šalys gali pasirinkti, kokias tarpusavio nuolaidas taikys, kokiu būdu ir apimtimi išspręs kilusį teisminį ginčą, taip pat kurioje proceso stadijoje tai padarys ([CPK 140 straipsnio](#) 3 dalis). Esminis šios sutarties bruožas yra ginčo šalių tarpusavio kompromiso suradimas abipusių nuolaidų būdu, ji turi šalių pareigas nustatančią reikšmę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-246-701/2019, 47 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
21. Patvirtinta taikos sutartis pagal įstatymą prilyginta teismo sprendimo galiai, nes, patvirtinus ją, bylos nagrinėjimas toliau nevyksta – ji nutraukiama ([CPK 140 straipsnio](#) 3 dalis). Esant patvirtintai taikos sutarties, kaip ir įsiteisėjusiam teismo sprendimui, ieškinys negali būti pareiškiamas, nes teismas atsisako priimti ieškinį ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 4 punktas) arba nutraukia bylą ([CPK 293 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Taigi teismo sprendimu (nutartimi) patvirtinta taikos sutartis šalims turi galutinio teismo sprendimo (lot. *res judicata*) galią, nes ji kyla iš šalių suderintos valios, kuri patvirtinama teismo sprendimu. Esant tokiai teismo patvirtintos taikos sutarties galiai, taikos sutarties turinys gali būti pakeistas abipusių šalių susitarimu arba dėl jos sąlygų sprendžiant atnaujinus byloje procesą ([CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 2, 9 punktai) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-61/2008; 2010 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-108/2010](#)).
22. Nagrinėjamoje byloje ginčo dėl bylos šalių sutapties nėra. Kasaciniame skunde ginčijama apeliacinės instancijos teismo išvada dėl nagrinėjamos civilinės bylos ir bylos Nr. e2-2204-734/2016 netapatumo, teigiant, kad sutampa ne tik ginčo šalys, bet ir šiose bylose pareikštų ieškinių dalykas bei pagrindas.
23. Vadinas, sprendžiant, ar ginčas, dėl kurio išsprendimo pareikštas ieškinys nagrinėjamoje byloje, jau yra išspręstas įsiteisėjusiu teismo sprendimu, svarbu nustatyti, ar šioje byloje pareikšto ieškinio dalykas ir pagrindas yra tapatus civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 pareikšto ieškinio dalykui ir pagrindui tiek, kiek joje buvo pareikštas alternatyvus reikalavimas dėl servituto nustatymo, ir ginčą šalys išsprendė taikos sutartimi, kuri įgyjo *res judicata* galią.
24. Kasacinis teismas, formuodamas teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, yra nurodęs, kad dispozityvumo principas, įtvirtintas [CPK 13](#) straipsnyje, reiškia, kad tik asmuo, manantis, jog jo teisės pažeistos, sprendžia, ar ginti pažeistą teisę ir kokią pažeistų teisių gynimo būdą pasirinkti, t. y. asmuo, suformuluodamas ieškinio pagrindą ir dalyką, nustato teismo nagrinėjimo objektą ir ribas. Ieškinio elementus privaloma nurodyti kiekviename ieškinyje, nes jie individualizuoja kiekvieną konkretų civilinį ginčą. Tinkamas ieškinio dalyko ir pagrindo suformulavimas ne tik leidžia apibrėžti bylos teismo nagrinėjimo ribas, bet ir sudaro sąlygas priešingai ginčo šaliai parengti atskirtimo argumentus (atsiliepimą), taip užtikrinant ginčo šalių procesinio lygiatėsiškumo principo įgyvendinimą. Pareiškiantis ieškinį asmuo privalo tinkamai surašyti ieškinio pareiškimą, aiškiai suformuluoti ieškinio dalyką ir pagrindą tam, kad teismas, vadovaudamasis koncentracijos ir ekonomiškumo principais ([CPK 7 straipsnis](#)), galėtų tinkamai atlikti vieną iš savo tikslų – kuo greičiau atkurti teisinę taiką tarp šalių ([CPK 2 straipsnis](#)). Ieškinio pagrindas – tai faktinės aplinkybės (lot. *causa petendi*), kuriomis ieškovas grindžia savo materialųjį teisinį reikalavimą, t. y. ieškinio dalyką (lot. *causa actiones; causa petendi*). Proceso įstatyme nustatytas reikalavimas ieškinyje nurodyti faktines aplinkybes, kurių pagrindu reikšiamas reikalavimas, bei šias aplinkybes pagrindžiančius įrodymus ([CPK 111 straipsnio](#) 2 dalies 5 punktas, 135 straipsnio 1 dalies 2 punktas), tačiau nereikalaujama, kad į teismą besikreipiantis asmuo nurodytų įstatymus, kuriais grindžia savo reikalavimus, t. y. teisiskai kvalifikuotą ginčą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 19 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-37/2014](#)).
25. Pasisakydamas dėl ieškinio dalyko, kasacinis teismas yra nurodęs, kad ieškinio dalykas – tai materialinis teisinis reikalavimas, ieškovo pasirinktas pažeistų ar ginčijamų teisių gynimo būdas. Ieškovas turi teisę ir pareigą pasirinkti bei tiksliai suformuluoti ieškinio dalyką, t. y. suformuluoti jį taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą, nes būtent tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teismo nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatytu ir ieškovo pasirinktu būdu apginti pažeistas teises (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-485/2008](#)). Nurodant ieškinio dalyką kiekviename ieškinyje turėtų būti aiškiai nurodyta asmens teisė arba įstatymų saugomas interesas, kuriuos, į teismą besikreipiančio asmens nuomone, reikėtų ginti. Be to, ieškinyje būtina nurodyti asmens pageidaujantį ir teismo prašomą pritaikyti pažeistos teisės gynimo būdą ([CK 1.138 straipsnis](#)), tačiau nepivaloma savo reikalavimo teisiskai kvalifikuoti, pakanka, kad į teismą besikreipiantis asmuo nurodytų, ko ir kokia apimtimi jis prašo iš teismo, tačiau bet kokiu atveju ieškinio dalykas turi būti suformuluotas aiškiai (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 19 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-37/2014](#)).
26. Aplinkybę, ar teisme nebuvo nagrinėtas tapatus ginčas (reikalavimas), turi konstatuoti bylą nagrinėjantis teismas. Kadangi ieškinio pagrindą sudaro faktinės aplinkybės, kuriomis ieškovas grindžia savo reikalavimą, todėl naujas ieškinys galimas tik kai nurodomos tokios aplinkybės, kurios nėra teismo nagrinėjimo dalykas jau nagrinėjamoje (išnagrinėtoje) byloje. Ieškinio pagrindas pripažįstamas tapačiu, kai ieškinys grindžiamas tais pačiais juridiniais faktais. Reikalavimo grindimas iš esmės tais pačiais, tačiau papildytas ar (ir) patikslintas faktais taip pat reiškia tapatų ieškinio pareiškimo situaciją (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 6 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-551/2013](#); 2016 m. rugsėjo 29 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-396-313/2016](#) 25 punktą).
27. Ginčydama apeliacinės instancijos teismo išvadą dėl ieškinio dalyko netapatumo, atsakovė kasaciniame skunde nurodo, kad išnagrinėtoje civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 buvo sprendžiama dėl UAB „TeleTower“ reikalavimo nustatyti neteterminuotą servitutą mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir eksploatuoti visuose trijuose žemės sklypuose, šiuose sklypuose servitutą ieškovė prašo nustatyti ir šioje byloje. Atsakovė taip pat nurodo, kad civilinėje byloje Nr. e2-23767-933/2017 pareikštu ieškiniu ji prašė teismo nustatyti mobiliojo ryšio bazinės stoties bokštą laikančių atotampų (lynų) iškelinimo sąlygas, analogiškas kaip ir pačiai mobiliojo ryšio bazinei stotiai, – iškelti jas iš sklypų Vilniuje, Zubiškių g. 165 ir Zubiškių g. 169, iki 2021 m. rugsėjo 30 d. kartu su mobiliojo ryšio bazine stotimi; nustatyti užmokestį už UAB „TeleTower“ naudojamus du gretinus žemės sklypus mobiliojo ryšio bazinės stoties bokšto atotampomis laikyti. UAB „TeleTower“ šioje byloje laikėsi pozicijos, kad civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#) teismo patvirtinta taikos sutartimi jau išspręsti visi klausimai, susiję su stotiai eksploatuoti reikalinga žeme ir jos apimtimi (tarp jų – susiję su stotį laikančiomis atotampomis bei nuomos kaina); įsigydamą žemės sklypus UAB „Baltic casings“ žinojo, kad stotiai (kartu su ją laikančiomis atotampomis, kurios yra neatskiriama stoties dalis) eksploatuoti reikalingos žemės nuomos klausimas jau yra išspręstas, ir su tuo sutiko, todėl UAB „Baltic casings“ siekis nustatyti papildomus mokesčius už naudojamą stotiai eksploatuoti reikalingą žemę yra nesąžiningas ir nepagrįstas. Civilinę bylą Nr. e2-23767-933/2017 teismas 2017 m. spalio 30 d. nutartimi nutraukė, konstatavęs, kad UAB „Baltic casings“ pareiškimas ieškinyje yra tapatus išnagrinėtam civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#). Vilniaus apygardos teismas 2018 m. sausio 30 d. nutartyje, kuria 2017 m. spalio 30 d. nutartis palikta nepakeista, pritarė išvadoms, jog mobiliojo ryšio bazinė stotis su atotampomis (lynais) yra vienas objektas; Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi patvirtinta taikos sutartimi šalims išsprendus klausimus dėl žemės sklypo pastatytai mobiliojo ryšio bazinei stotiai eksploatuoti naudojimo, nuomos sutarties termino, mobiliojo ryšio bazinės stoties iškelimo, nuomos mokesčio už žemės sklypą bazinei stotiai eksploatuoti, laikytina, kad jau išspręsti ir klausimai dėl mobiliojo ryšio bazinės stoties atotampų (lynų); šalys taikos sutartyje atitinkamus klausimus išsprendė įvertinusios aplinkybę dėl jau pastatytos mobiliojo ryšio bazinės stoties su tam tikromis atotampomis (lynais) kaip vieno objekto buvimo.
28. Teisėjų kolegija sutinka su atsakovės kasaciniame skunde nurodytais argumentais dėl civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 ir nagrinėjamoje civilinėje byloje pareikštų ieškinių tapatumo ieškinio dalyko aspektu.
29. Sprendžiant dėl civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 pareikšto ieškinio dalyko tiek, kiek joje buvo pareikštas alternatyvus reikalavimas dėl servituto nustatymo, svarbus servitutu, kurį minėtoje byloje prašė nustatyti ieškovė, turinys, t. y. servitutu suteikiamos servituto turėtojui konkrečios naudojimosi konkrečiu svetimu daiktu teisės ([CK 412 straipsnio](#) 1 dalis). Byloje nustatyta ir šalys neginčija, kad tiek civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016, tiek ir nagrinėjamoje byloje ieškovė siekė į žemės sklypą, ant kurio yra ieškovei nuosavybės teise priklausanči mobiliojo ryšio bazinė stotis, įgyti teisių, kurios būtinos normalioms sąnaudomis šiai stotiai pagal paskirtį naudoti.
30. Kilus klausimui dėl nagrinėjamoje byloje ir civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 pareikštų ieškinių (ne)tapatumo, atsakovė įrodinėjo, kad civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 patvirtinta taikos sutartimi buvo susitarta dėl ieškovės teisės naudotis ne vienu, bet trimis šiuo metu atsakovei nuosavybės teise priklausančiais žemės sklypais, būtinais mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir eksploatuoti. Ieškovė įrodinėjo priešingai, t. y. kad minėta taikos sutartimi buvo susitarta dėl ieškovės teisės naudotis tik vienu šiuo metu atsakovei nuosavybės teise priklausančiu žemės sklypu. Taigi, klausimui dėl nagrinėjamoje byloje ir civilinėje byloje Nr. e2-2204-734/2016 pareikštų ieškinių (ne)tapatumo išspręsti svarbus minėtoje civilinėje byloje teismo patvirtintos šalių taikos sutarties turinio išaiškinimas minėtu aspektu. Tai yra fakto klausimas, kurį privalo nustatyti ir nagrinėjamoje byloje nustatinėję bylą nagrinėjantys teismai.
31. Teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas, pažymėjęs, kad nors ieškovė nagrinėjamoje byloje padidino reikalavimą – prašė nustatyti servitutą ir tuose žemės sklypuose, kuriuose yra bazinės stoties bokštą laikančios atotampos (lynai), tačiau, kaip nustatyta byloje, atotampos (lynai) atlieka tik bokšto sulaukymo funkciją, panaikinus bokštą bus panaikinti ir lynai, pagrįstai nusprendė, jog ieškovė reiškia tą patį reikalavimą kaip civilinėje byloje [Nr. e2-2204-734/2016](#). Tai patvirtina ir atsakovės kasaciniame skunde nurodoma įsiteisėjusiu teismo sprendimu civilinėje byloje [Nr. e2-23767-933/2017](#) nustatyta aplinkybė, kad mobiliojo ryšio bazinė stotis su atotampomis (lynais) yra vienas objektas, o Vilniaus miesto apylinkės teismo 2016 m. gegužės 24 d. nutartimi patvirtinta taikos sutartimi šalims išsprendus klausimus dėl žemės sklypo pastatytai mobiliojo ryšio bazinei stotiai eksploatuoti naudojimo, nuomos sutarties termino, mobiliojo ryšio bazinės stoties iškelimo, nuomos mokesčio už žemės sklypą bazinei stotiai eksploatuoti,

laikytina, kad jau išspręsti ir klausimai dėl mobiliojo ryšio bazinės stoties atotampų (lynų).

32. Teisėjų kolegija nesutinka su atsiliepime į kasacinį skundą ieškovės nurodytu argumentu, kad atsakovė nepagrįstai kasacinį skundą grindžia argumentais apie civilinėje byloje [Nr. e-23767-933/2017](#) nagrinėtą ginčą bei jo metu nustatytas aplinkybes, kadangi jomis bylos nagrinėjimo metu nesirėmė, šios aplinkybės nenurodytos atsakovės procesiniuose dokumentuose, todėl tokie skundo argumentai laikytini naujais ir kasacinis teismas dėl jų neturėtų pasisakyti ([CPK 347](#) straipsnio 2 dalis).
33. Pagal [CPK 182](#) straipsnio, reglamentuojančio atleidimą nuo įrodinėjimo, 2 punktą nereikia įrodinėti aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, kurioje dalyvavo tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teisinės pasekmės ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (prejudiciniai faktai). Kasacinis teismas yra nurodęs, kad fakto prejudicijos paskirtis – išvengti pakartotinio aplinkybės nustatymo teisme, kai ji teismo jau buvo nustatyta kitoje byloje tarp tų pačių asmenų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-582/2012](#)). Kasacinis teismas yra nurodęs ir tai, kad [CPK 18](#) straipsnyje įtvirtintas teismo sprendimo visuotinio privalomumo principas: įsiteisėję teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tamsautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tai reiškia, kad tai, kas nuspręsta teismo, yra privaloma visiems teisės subjektams ir turi būti vykdoma, įsiteisėjusio teismo sprendimo teisingumas negali būti kvestionuojamas kitaip negu instancinė tvarka. Tai yra viena iš esminių teisinio stabilumo prielaidų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-657-248/2015](#)). Pagal [CPK 179](#) straipsnio 3 dalį, kurioje nustatyta, kad teismas gali naudoti duomenis iš teismų informacinės sistemos, taip pat iš kitų informacinių sistemų ir registrų, kasacinis teismas informacija apie prejudicinius faktus gali naudotis tiesiogiai.
34. Vadinasi, nors [CPK 347](#) straipsnio reglamentuojančio kasacinio skundo turinį, 2 dalyje nustatyta, kad kasaciniame skunde neleidžiama remtis naujais įrodymais bei aplinkybėmis, kurie nebuvo nagrinėti pirmosios ar apeliacinės instancijos teisme, kasaciniame skunde gali būti nurodyti prejudiciniai faktai, nors jais kaip aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti, kasatoriaus bylos nagrinėjimo metu nesirėmė, šios aplinkybės nebuvo nurodytos procesiniuose dokumentuose.
35. Teisėjų kolegija kaip nepagrįstą vertina atsiliepime į kasacinį skundą ieškovės nurodytą argumentą, kad reikalavimas dėl nuolatinio servituto nustatymo neapima šioje byloje pareikšto reikalavimo dėl terminuoto servituto nustatymo, tai skirtingi ieškovės teisių gynimo būdai. Teisėjų kolegija pažymi, kad reikalavimas nustatyti servitutą ir reikalavimas nustatyti terminuotą servitutą nėra skirtingi teisių gynimo būdai. Be to, sprendžiant pagal [CK 4.130](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtintus servituto pasibaigimo pagrindus (nenumatytas servituto pasibaigimas suėjus terminui) bei atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad servitutas gali pasibaigti tik šio straipsnio 1 dalyje įtvirtintais pagrindais, terminuotas servitutas apskritai negali būti nustatomas.
36. Ginčydama apeliacinės instancijos teismo išvadą dėl ieškinio pagrindo netapatumo, atsakovė kasaciniame skunde nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai konstatavo ieškinių pagrindo netapatumą, laikė, kad Vilniaus miesto bendrojo plano patvirtinimas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 2 d. sprendimu Nr. 1-972 yra nauja faktinė aplinkybė, kuri neegzistavo nagrinėjant servituto nustatymo klausimą civilinėje byloje [Nr. e-2204-734/2016](#), ir ji sudaro šioje byloje pareikšto reikalavimo pagrindą; nevertino šios aplinkybės įtakos UAB „TeleTower“ ieškinio esmei, siekiamam teisiniam rezultatui, nevertino, ar ji apskritai gali būti laikoma kita faktine aplinkybe ieškinio faktinio pagrindo, kartu ir ieškinio tapatumo aspektu. Civilinėje byloje [Nr. e-2204-734/2016](#) faktinį ieškinio pagrindą sudarė šios aplinkybės: UAB „TeleTower“ nuosavybės teise priklausanti mobiliojo ryšio bazinė stotis (su bokštu ir jį laikančiomis atotampomis) stovi UAB „Baltic casings“ šiuo metu priklausančiuose žemės sklypuose; UAB „Baltic casings“ šiuo metu priklausančios žemės sklypai yra reikalingi mobiliojo ryšio bazinei stotiai laikyti ir jai eksploatuoti; UAB „TeleTower“ negali mobiliojo ryšio bazinės stoties trumpuoju laikotarpiu iškelti į kitą vietą; mobiliojo ryšio bazinė stotis būtina viešosioms paslaugoms teikti. Pareikštais ieškiniais siekiamas teisinis rezultatas identiškas. Nors ieškinyje šioje byloje nurodytas naujas faktas, jis nelaikytinas keičiančiu UAB „TeleTower“ pareikštų reikalavimų faktinį pagrindą. Vilniaus miesto bendrasis planas nesukūrė teisių prielaidų UAB „TeleTower“ laikyti ir eksploatuoti mobiliojo ryšio bazinę stotį UAB „Baltic casings“ nuosavybės teise priklausančiuose žemės sklypuose ar prašyti servituto.
37. Teisėjų kolegija sutinka su šiais atsakovės kasaciniame skunde nurodytais argumentais. Teisėjų kolegijos vertinimu, Vilniaus miesto bendrojo plano patvirtinimas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 2 d. sprendimu Nr. 1-972 nėra nagrinėjamoje byloje pareikšto reikalavimo pagrindą sudaranti faktinė aplinkybė, kuri neegzistavo nagrinėjant servituto nustatymo klausimą civilinėje byloje [Nr. e-2204-734/2016](#), kadangi nagrinėjamoje byloje reikalavimą nustatyti servitutą ieškovė grindžia ne aplinkybe, jog yra patvirtintas Vilniaus miesto bendrasis planas, bet aplinkybe, jog šis planas po taikos sutarties civilinėje byloje Nr. e-2204-734/2016 patvirtinimo ilgą laiką (iki 2021 m. birželio 2 d.) nebuvo patvirtintas, dėl to ieškovė nesėkmingai iki minėtoje taikos sutartyje nustatyto termino iškelti jai nuosavybės teise priklausančios mobiliojo ryšio bazinės stoties iš atsakovei nuosavybės teise priklausančių sklypų. Taigi, ieškovės nurodoma aplinkybė, kuri, jos teigimu, buvo klūtis įvykdyti civilinėje byloje Nr. e-2204-734/2016 teismo patvirtintoje taikos sutartyje nustatytą sąlygą dėl mobiliojo ryšio bazinės stoties iškėlimo iš atsakovei nuosavybės teise priklausančių sklypų iki šioje sutartyje nustatyto termino (nebuvo patvirtintas Vilniaus miesto bendrasis planas), buvo minėtos sutarties sudarymo ir patvirtinimo momentu.
38. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje netinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias civilinės bylos nutraukimo pagrindą – jeigu yra įsiteisėjusi teismo nutartis patvirtinti šalių taikos sutartį, bei nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos dėl civilinių ieškinių tapatumo. Todėl yra pagrindas naikinti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį ([CPK 346](#) straipsnio 2 dalies 1, 2 punktai, 359 straipsnio 3 dalis). Ją panaikinus, paliktina galioti pirmosios instancijos teismo nutartis.
39. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip nesudarantys kasacinio nagrinėjimo dalyko, neturintys įtakos kitokio sprendimo byloje priėmimui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

40. Pagal [CPK 93](#) straipsnio 5 dalį, jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą.
41. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą ([CPK 93](#) straipsnio 1 dalis).
42. Priteisiant išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo pagalbą pirmosios, apeliacinės instancijos ir kasacinio teismuose taikomos [CPK 98](#) straipsnio nuostatos. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu (nurodyto straipsnio 1 dalis). Šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio (2 dalis).
43. Vilniaus apygardos teismas, 2022 m. gegužės 19 d. nutartimi perdavęs bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš esmės, bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimo nespėdė.
44. Šios bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme rezultatas (skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis panaikinta, palikta galioti pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria byla pagal ieškovės ieškinį nutraukta, paskirstytos bylinėjimosi išlaidos) teikia pagrindą išspręsti klausimą dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo priteisimo. Ieškovės patirtos bylinėjimosi išlaidos, tenkinus atsakovės kasacinį skundą, neatlygintinos.
45. Atsakovė pateikė įrodymus, patvirtinančius patirtas 1573 Eur išlaidas advokato pagalbai už atsiliepimo į ieškovės atskirąjį skundą parengimą bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme apmokėti. Šios išlaidos atitinka Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 2, 7, 8.11 punktų nuostatas, jų atlyginimas atsakovei priteistinas iš ieškovės.
46. Atsakovė taip pat pateikė įrodymus, patvirtinančius bylą nagrinėjant kasaciniame teisme patirtas 3569,50 Eur bylinėjimosi išlaidas advokato pagalbai už kasacinio skundo parengimą apmokėti. Atsižvelgiant į kasacinės bylos išnagrinėjimo rezultatą, šių išlaidų, kurios atitinka Rekomendacijų 1, 2, 7, 8.13 punktų nuostatas, atlyginimas atsakovei priteistinas iš ieškovės.
47. Iš viso atsakovei iš ieškovės priteistina 5142,50 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimo bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose.
48. Kasacinis teismas patyrė 9,66 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 5 d. pažyma apie išlaidas,

susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Šių išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš ieškovės ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. gegužės 19 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. kovo 15 d. nutartį.

Priteisti atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Baltic casings“ (j. a. k. 150137682) iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „TeleTower“ (j. a. k. 302453251) 5142,50 Eur (penkis tūkstančius vieną šimtą keturiasdešimt du Eur 50 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „TeleTower“ (j. a. k. 302453251) 9,66 Eur (devynis Eur 66 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Antanas Simniškis

Donatas Šemas

Algirdas Taminskas